

Το SELFIE ως εργαλείο αξιολόγησης και αυτοβελτίωσης των σχολείων στην ένταξη των ΤΠΕ: Μελέτη περίπτωσης σε εκπαιδευτικούς

Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

<https://doi.org/10.69685/VUHM4836>

Αντωνίου Ελισάβετ

Σύμβουλος Εκπαίδευσης Προσχολικής Αγωγής ΠΕ60, Δ.Π.Ε. Μαγνησίας
elantonio@sch.gr

Καραγεώργου Γεωργία

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, ΠΕ 71, ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Τρικάλων
geo.kara@hotmail.gr

Μορβατίδου Νικολέτα

Εκπαιδευτικός ΠΕ 80 Οικονομίας, Δ.Δ.Ε. Μαγνησίας
morvanikol@gmail.com

Περίληψη

Το SELFIE είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο που αξιολογεί τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών από εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες σε σχολικές μονάδες. Στόχος του είναι η αποτύπωση του “ψηφιακού εγγραμματισμού” των σχολείων και η παροχή ανατροφοδότησης. Η παρούσα έρευνα διεξήχθη σε πολυθέσιο νηπιαγωγείο αστικής περιοχής. Βασίστηκε σε έξι συνεντεύξεις εκπαιδευτικών, εξετάζοντας τις στάσεις τους απέναντι στο εργαλείο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το εργαλείο θεωρείται χρήσιμο και εύχρηστο, με την αποτελεσματικότητά του να εξαρτάται από την ψηφιακή κουλτούρα και την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών. Η αντίληψη της χρησιμότητάς του διαφοροποιείται ανάλογα με την εμπειρία και τον ρόλο των εκπαιδευτικών από την πλειονότητα των συμμετεχόντων. Θετικά αξιολογείται και η ευχρηστία του, με ορισμένες παρατηρήσεις για τη διάρκεια και τη διατύπωση των ερωτήσεων. Εντοπίζονται ανησυχίες για την ασφάλεια των δεδομένων και την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων, ειδικά ως προς την προσαρμογή του εργαλείου στις τοπικές εκπαιδευτικές συνθήκες. Τονίζεται λοιπόν η ανάγκη ευελιξίας και προσαρμογής του SELFIE ανά σχολική μονάδα και χώρα και προσαρμογής των ερωτήσεων σε γνωστικά αντικείμενα και στο συγκεκριμένο κάθε χώρας. Συμπερασματικά, το SELFIE θεωρείται θετικό βήμα για τη βελτίωση της ψηφιακής εκπαίδευσης, εφόσον συνεχίσει να εξελίσσεται με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και των σχολείων.

Λέξεις κλειδιά: Ψηφιακός εγγραμματισμός, εργαλείο μέτρησης SELFIE, ΤΠΕ, ψηφιακή κουλτούρα.

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, η Τεχνολογία της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχει επηρεάσει βαθιά τον τομέα της εκπαίδευσης, συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν τη δυνατότητα να μεταμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές μαθαίνουν και οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν, προσφέροντας πιο ποιοτική και διαδραστική μάθηση (Rogers, 2014). Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ήδη από το 2006, έθεσε ως βασικό στόχο την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006).

Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε το εργαλείο SELFIE (Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational Technologies), με σκοπό την αυτοαξιολόγηση της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στα σχολεία. Το SELFIE βοηθά στη χαρτογράφηση της παρούσας κατάστασης σε μια σχολική μονάδα, εντοπίζοντας τις ανάγκες, τα δυνατά και τα αδύνατα

σημεία της, με στόχο τον σχεδιασμό δράσεων για την ενίσχυση της ψηφιακής της στρατηγικής (European Commission, 2019). Είναι διαθέσιμο σε σχολεία πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης, σε περισσότερες από 30 γλώσσες.

Το εργαλείο είναι ανώνυμο, δεν συλλέγει προσωπικά δεδομένα και βασίζεται σε ερωτηματολόγια με πενταβάθμια κλίμακα, τα οποία απαντούν μαθητές/τριες, εκπαιδευτικοί και στελέχη της εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα παράγουν μία έκθεση αξιολόγησης που μπορεί να αξιοποιηθεί εσωτερικά από τη σχολική μονάδα. Η χρήση του SELFIE συμμορφώνεται με τον κανονισμό 2018/1725 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (European Commission, 2018), ενώ τα δεδομένα που συλλέγονται μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς και μη κερδοσκοπικούς σκοπούς. Η ποιότητα των ερωτηματολογίων έχει αξιολογηθεί με διαδικασίες ανάλογες με εκείνες που χρησιμοποιούνται σε μεγάλες εκπαιδευτικές έρευνες, με θετικά αποτελέσματα (Marangunić & Granić, 2015).

Συνολικά, το SELFIE αποτελεί ένα καινοτόμο, ασφαλές και αξιόπιστο εργαλείο για την αποτύπωση και ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των σχολικών μονάδων. Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρησιμότητα, την ευχρηστία και τη συμβολή του εργαλείου στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η ενσωμάτωση της Τεχνολογίας της Πληροφορίας κατά την εκπαιδευτική διαδικασία στην Εκπαίδευση

Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, όταν εφαρμόζεται σε κατάλληλα σχεδιασμένο περιβάλλον, προσφέρει πολλαπλά οφέλη στους μαθητές/τριες ήδη από την παιδική ηλικία. Η εκπαίδευση στην ψηφιακή εποχή οφείλει να διαμορφώνει πολίτες ικανούς να λειτουργούν αποτελεσματικά σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τεχνολογικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τους Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη και Μαρινάτου (2021) με την κατάλληλη υποστήριξη των εκπαιδευτικών, τα παιδιά εισάγονται σταδιακά στις ΤΠΕ, παίζουν, εκφράζονται και μαθαίνουν χρησιμοποιώντας κατάλληλα για την ανάπτυξη ψηφιακά εργαλεία και αναγνωρίζουν και εφαρμόζουν τη σωστή χρήση των ΤΠΕ στην καθημερινή ζωή. Τα παιδιά μπορούν να αποκτήσουν μια σαφή και σωστή κατανόηση της κατάστασης της τεχνολογίας και των δυνατοτήτων χρήσης των ΤΠΕ μόνο εάν οι ψηφιακές τεχνολογίες χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για την ανακάλυψη και την επίλυση προβλημάτων, την εύρεση και την επεξεργασία πληροφοριών, τη δημιουργία, την επικοινωνία και τη συνεργασία. Οι λειτουργίες αυτές των ΤΠΕ, της επικοινωνίας και της συνεργασίας αλληλοσυμπληρώνονται, δημιουργώντας ένα δυναμικό μαθησιακό περιβάλλον στην εκπαίδευση (Πεντέρη κ.ά., 2021).

Σύμφωνα με το ελληνικό Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (n.d.), η ανάπτυξη ψηφιακής κουλτούρας και η αναπροσαρμογή την εκπαιδευτικής διαδικασίας σε νέα ψηφιακή βάση είναι μείζονος σημασίας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ισότιμη συμμετοχή όλων, να μην αποκλειστεί δηλαδή κανένας μαθητής ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης, κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου και προσωπικών δυνατοτήτων. Στόχος είναι η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και η δημιουργία ψηφιακής κουλτούρας μάθησης. Η δημιουργία σύγχρονων και ασύγχρονων μορφών διδασκαλίας αποτελεί μέρος αυτής της κουλτούρας, καθώς και η συνεχόμενη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις νέες ψηφιακές δεξιότητες. Η διαδραστική μάθηση, η ψηφιοποίηση του υλικού, η σύγχρονη αλληλεπίδραση με μαθητές/τριες άλλων χωρών είναι μερικές καινοτόμες πρακτικές που η ψηφιακή εποχή επιβάλλει να ενσωματώσουμε στα σχολεία. Η πολιτεία εστιάζει στην ψηφιακή διοίκηση της εκπαίδευσης, μέσω ενός συνόλου ηλεκτρονικών υπηρεσιών που διευκολύνουν τόσο τους/τις διευθυντές/ντριες σχολείων και διοικητικούς υπαλλήλους, όσο και τους ίδιους τους γονείς των μαθητών/τριών. Η αξιολόγηση σχολικών μονάδων, η ηλεκτρονική εγγραφή και η

οργάνωση του μητρώου μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών είναι μερικά παραδείγματα της νέας ψηφιακής στρατηγικής που ακολουθείται.

Στην Ελλάδα, η πολιτεία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη ψηφιακής κουλτούρας και στην ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως περιοχής ή κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου, σε ψηφιακά μέσα και υπηρεσίες. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η εισαγωγή σύγχρονων και ασύγχρονων μορφών διδασκαλίας και η ενίσχυση της ψηφιακής διοίκησης ενισχύουν περαιτέρω αυτήν τη μετάβαση.

Η παρούσα έρευνα εξετάζει το εργαλείο SELFIE, το οποίο αξιοποιείται για την αποτίμηση της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στα σχολεία, και εστιάζει στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα και την ευχρηστία του. Επιδιώκει να αναδείξει πώς τα αποτελέσματα του SELFIE μπορούν να συμβάλουν στη χάραξη στρατηγικών εκπαιδευτικής ενδυνάμωσης και στον αναστοχασμό των πρακτικών των σχολικών μονάδων. Για την ερμηνεία της αποδοχής του εργαλείου αξιοποιείται το θεωρητικό πλαίσιο του Μοντέλου Αποδοχής Τεχνολογίας (TAM), βασισμένο στην αντιληπτή χρησιμότητα και την ευκολία χρήσης.

Το Μοντέλο TAM

Το Μοντέλο Αποδοχής Τεχνολογίας (TAM) αναπτύχθηκε από τον Fred Davis (1985) και αποτελεί ένα από τα πιο διαδεδομένα θεωρητικά πλαίσια για την κατανόηση της αποδοχής της τεχνολογίας από τους χρήστες. Το TAM βασίζεται στην υπόθεση ότι δύο βασικές μεταβλητές καθορίζουν την πρόθεση ενός ατόμου να χρησιμοποιήσει μια νέα τεχνολογία: *η αντιληπτή χρησιμότητα και η αντιληπτή ευκολία χρήσης*.

Η *αντιληπτή χρησιμότητα* αναφέρεται στο πόσο χρήσιμη θεωρεί ένα άτομο μια τεχνολογία για τη βελτίωση της απόδοσής του. Όσο περισσότερο πιστεύει κάποιος ότι η τεχνολογία θα του προσφέρει οφέλη, τόσο πιθανότερο είναι να την υιοθετήσει. Η *αντιληπτή ευκολία χρήσης*, από την άλλη, αφορά στον βαθμό στον οποίο ένα άτομο πιστεύει ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια. Σύμφωνα με το TAM, η *αντιληπτή ευκολία χρήσης* επηρεάζει άμεσα την *αντιληπτή χρησιμότητα*, καθώς μια εύχρηστη τεχνολογία θεωρείται συχνά και πιο χρήσιμη (Davis, 1985).

Ο Davis (1985) πρότεινε ότι η στάση ενός ατόμου απέναντι στην τεχνολογία επηρεάζει την πρόθεσή του να τη χρησιμοποιήσει, η οποία με τη σειρά της καθορίζει την πραγματική χρήση της. Επιπλέον, τα χαρακτηριστικά σχεδιασμού ενός συστήματος (όπως η διεπαφή χρήστη, η λειτουργικότητα και η υποστήριξη) επηρεάζουν άμεσα τις δύο βασικές μεταβλητές του TAM.

Εφαρμογές του TAM

Το TAM χρησιμοποιείται συχνά για τη μελέτη της στάσης των χρηστών απέναντι σε μια νέα τεχνολογία. Μέσω ερωτηματολογίων, μπορούμε να αξιολογήσουμε τις αντιλήψεις των χρηστών σχετικά με τη χρησιμότητα και την ευκολία χρήσης ενός συστήματος. Ερωτήσεις όπως «Πόσο χρήσιμη θεωρείτε αυτή την τεχνολογία;» ή «Πόσο εύκολο πιστεύετε ότι θα είναι να τη μάθετε;» βοηθούν στην κατανόηση της αποδοχής της. Με βάση αυτά τα δεδομένα, μπορούμε να εντοπίσουμε εμπόδια στην υιοθέτηση της τεχνολογίας και να αναπτύξουμε στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους (Μακρής, 2014).

Επιπλέον το TAM μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στη διευκόλυνση της υιοθέτησης μιας νέας τεχνολογίας. Αν η *αντιληπτή ευκολία χρήσης* αποτελεί βασικό εμπόδιο, το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να εστιάζει στη φιλικότητα της τεχνολογίας και να παρέχει σαφείς οδηγίες. Αντίστοιχα, αν η *αντιληπτή χρησιμότητα* είναι ο καθοριστικός παράγοντας, το πρόγραμμα θα πρέπει να επικεντρώνεται στα οφέλη της τεχνολογίας και να παρέχει συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένης εφαρμογής της (Davis, 1989).

Το TAM χρησιμοποιείται επίσης για την παρακολούθηση της χρήσης μιας τεχνολογίας σε βάθος χρόνου. Με τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις αντιλήψεις των χρηστών, μπορούμε να διαπιστώσουμε αν η τεχνολογία παραμένει αποδεκτή ή αν υπάρχουν προβλήματα που

εμποδίζουν τη χρήση της. Για παράδειγμα, αν τα ποσοστά χρήσης μιας νέας εκπαιδευτικής πλατφόρμας μειώνονται, μπορεί να διεξαχθεί περαιτέρω έρευνα για να εντοπιστούν οι λόγοι και να γίνουν οι κατάλληλες παρεμβάσεις (Davis, 1989).

Συνεπώς το TAM προσφέρει ένα ισχυρό θεωρητικό πλαίσιο για την κατανόηση της αποδοχής των τεχνολογιών από τους χρήστες, παρέχοντας χρήσιμα εργαλεία για την αξιολόγηση στάσεων, τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την παρακολούθηση της υιοθέτησης τεχνολογιών. Στο πλαίσιο της έρευνάς μας, το TAM θα εφαρμοστεί για να εξετάσει τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στο εργαλείο SELFIE και να αναδείξει παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοχή και τη χρήση του στην ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των σχολείων.

Το ερευνητικό ερώτημα

Το ερευνητικό ερώτημα της έρευνάς μας και με το οποίο θα ασχοληθούμε ήταν το εξής: «Πώς αξιολογείται η τρέχουσα μορφή του SELFIE ως προς τους άξονες που επηρεάζουν την πρόθεση χρήσης του με βάση το μοντέλο TAM και ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την αξιολόγηση;»

Η ταυτότητα του δείγματος

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε σε ένα πολυθέσιο νηπιαγωγείο αστικής περιοχής στη Θεσσαλία, με τη συμμετοχή έξι εκπαιδευτικών, όλες γυναίκες. Το συγκεκριμένο σχολείο επιλέχθηκε διότι οι εκπαιδευτικοί είχαν εμπειρία με το εργαλείο SELFIE και ήταν πρόθυμες να συμμετάσχουν στη μελέτη. Το δείγμα περιλάμβανε τέσσερις νηπιαγωγούς ΠΕ60, μία νηπιαγωγό ειδικής αγωγής ΠΕ61 που υπηρετούσε ως παράλληλη στήριξη και μία καθηγήτρια αγγλικών ΠΕ06. Ανάμεσα στις συμμετέχουσες ήταν η διευθύντρια και η υποδιευθύντρια του σχολείου, επίσης νηπιαγωγοί, με τη δεύτερη να έχει συνδικαλιστική δράση.

Οι εκπαιδευτικοί διέφεραν ως προς την εμπειρία και τη στάση τους απέναντι στις ΤΠΕ. Δύο εκπαιδευτικοί ηλικίας 50-59 ετών, με πάνω από 20 χρόνια προϋπηρεσίας, χρησιμοποιούν ψηφιακές τεχνολογίες όταν αναγνωρίζουν σαφή οφέλη, έχουν εμπειρία σε εικονικά περιβάλλοντα μάθησης και συμμετέχουν σε επαγγελματικά δίκτυα και επιμορφώσεις. Μία εκπαιδευτικός με λιγότερο από ένα χρόνο υπηρεσίας θεωρεί ότι διαθέτει υψηλές ψηφιακές ικανότητες, αλλά δυσκολεύεται να τις ενσωματώσει στη σχολική πρακτική και δεν έχει ακόμα παρακολουθήσει επιμορφωτικά προγράμματα. Άλλη εκπαιδευτικός με πάνω από 15 χρόνια προϋπηρεσίας αποφεύγει τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, δεν νιώθει άνεση με τις ΤΠΕ και προτιμά παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας. Αντίθετα, μια εκπαιδευτικός με 17 χρόνια υπηρεσίας δηλώνει ικανή στη χρήση των ΤΠΕ, αλλά αντιλαμβάνεται ότι η τεχνολογία εξελίσσεται διαρκώς και επιθυμεί περαιτέρω εκπαίδευση. Τέλος, μία εκπαιδευτικός με 22 χρόνια προϋπηρεσίας δεν χρησιμοποιεί ιδιαίτερα τις ΤΠΕ και δεν επιθυμεί να τις εντάξει στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Το σχολείο διαθέτει καλά οργανωμένους ψηφιακούς πόρους και οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι συνεργάζονται για τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας και τη δημιουργία σχετικού υλικού. Επιπλέον συνεργάζεται με άλλα σχολεία και οργανισμούς, διαθέτει ψηφιακή στρατηγική και διατηρεί τακτική επικοινωνία με τις οικογένειες και τους κηδεμόνες των μαθητών/τριών.

Η έρευνα ανέδειξε σημαντικές διαφοροποιήσεις στις στάσεις και δεξιότητες των εκπαιδευτικών απέναντι στις ΤΠΕ. Παρότι το σχολείο διαθέτει ψηφιακή στρατηγική και επαρκείς υποδομές, η αποδοχή και η χρήση των ΤΠΕ εξαρτώνται από τις ατομικές αντιλήψεις και την προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών. Ορισμένες εκπαιδευτικοί τις ενσωματώνουν ενεργά στη διδακτική τους πρακτική, ενώ άλλες παραμένουν επιφυλακτικές, γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη για στοχευμένη επιμόρφωση και στήριξη ώστε να διευκολυνθεί η ένταξη της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Πίνακας 1. Η ταυτότητα του δείγματος

Ειδικότητα Εκπ/κού	Πλήθος	Προϋπηρεσία Άνω των 20 Ετών	Προϋπηρεσία 10-20 Ετών	Προϋπηρεσία Κάτω των 10 Ετών	Δ/ντρια Υποδ/ντρια	Συνδικαλίστρια	Ψηφιακή Ικανότητα Εκπ/κου
ΠΕ60	4	3	1		2	1	Μεγάλη
ΠΕ61	1			1			Μεγάλη
ΠΕ01	1		1				Μικρή

Σκοπός της έρευνας

Η ταχεία εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης και το ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον αναδιαμορφώνουν τον ρόλο του σύγχρονου σχολείου, καθιστώντας την ψηφιακή εκπαίδευση απαραίτητη. Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση των αντιδράσεων και του βαθμού ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής απέναντι στο εργαλείο αξιολόγησης και αυτοβελτίωσης SELFIE, μέσω συνεντεύξεων.

Η έρευνα επικεντρώνεται σε βασικούς άξονες όπως η χρησιμότητα του εργαλείου για το σχολείο και τις θεματικές του κατηγορίες, η ευχρηστία του ως προς τη χρήση και την κατανόηση των ερωτήσεων, η επιρροή του στους εκπαιδευτικούς και το σχολείο, καθώς και η εγκυρότητα και η γενικότερη κουλτούρα των εκπαιδευτικών σχετικά με την ψηφιακή ικανότητα του σχολείου.

Επιπλέον, διερευνώνται παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάζουν τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών, όπως η συχνότητα και η ποιότητα χρήσης της τεχνολογίας, η αυτοπεποίθηση στις ΤΠΕ, η πρόσβαση σε ψηφιακούς πόρους, η τεχνολογική υποδομή, η συνεργασία με άλλους φορείς και η ψηφιακή στρατηγική του σχολείου. Παράλληλα, εξετάζεται η σχέση της χρήσης του εργαλείου με εμπόδια όπως η έλλειψη χρηματοδότησης, ο ανεπαρκής εξοπλισμός, η αργή σύνδεση στο διαδίκτυο, οι περιορισμοί στον χώρο και τον χρόνο, η ελλιπής τεχνική υποστήριξη και η χαμηλή ψηφιακή ικανότητα των εκπαιδευτικών.

Μέσω αυτής της έρευνας επιδιώκεται η αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης και η αναγνώριση των παραγόντων που μπορούν να ενισχύσουν ή να περιορίσουν την αποτελεσματική ενσωμάτωση του SELFIE στο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Μεθοδολογία

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική έρευνα με ημιδομημένες συνεντεύξεις και στη συνέχεια η θεματική ανάλυσή τους για την εξέταση της στάσης των εκπαιδευτικών έναντι του εργαλείου αξιολόγησης και αναστοχασμού SELFIE. Η μέθοδος των συνεντεύξεων αναδείχθηκε ως ιδανική προσέγγιση για την εμβάθυνση στις απόψεις, τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το εργαλείο SELFIE, καθώς και για την αξιολόγηση της ευχρηστίας, της χρησιμότητας και της επίδρασής του.

Για την επίτευξη των στόχων της έρευνας, επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος των συνεντεύξεων, καθώς αυτή παρέχει το πλεονέκτημα της βαθιάς κατανόησης των προσωπικών απόψεων και των συναισθημάτων των εκπαιδευτικών. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν έξι συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να καλυφθεί μια ευρεία γκάμα από απόψεις. Για την διαμόρφωση των ερωτήσεων επιλέχθηκε η χρησιμοποίηση του Μοντέλου Αποδοχής Τεχνολογίας - TAM καθώς αποτελεί ένα θεωρητικό πλαίσιο, που εξετάζει την υιοθέτηση τεχνολογικών εργαλείων από τους χρήστες. Πιο συγκεκριμένα, η επιλογή του TAM φάνηκε κατάλληλη διότι εστιάζει στη χρησιμότητα και ευκολία χρήσης. Οι εκπαιδευτικοί, ως χρήστες του SELFIE, θα βασίσουν την αποδοχή του εργαλείου στο κατά πόσον το θεωρούν χρήσιμο για τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες και κατά πόσον το βρίσκουν εύκολο στη χρήση. Επιπλέον το TAM θα μας επιτρέψει να μετρήσουμε την αντίληψη των εκπαιδευτικών σχετικά με την πιθανή εξέλιξη του SELFIE

μέσα στο σχολείο, καθώς οι απόψεις τους σχετικά με τη χρησιμότητα του εργαλείου και την ευκολία χρήσης του επηρεάζουν την πρόθεσή τους να υιοθετήσουν την τεχνολογία.

Τέλος με την εφαρμογή του μοντέλου, επιτρέπεται η προσαρμογή του ερωτηματολογίου στη συγκεκριμένη κοινότητα εκπαιδευτικών, λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες τους.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν ατομικά, με συνέντευξη, να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από τη χρήση του SELFIE, να αξιολογήσουν την ευχρηστία του, να περιγράψουν τη χρησιμότητά του στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και να αναφέρουν τυχόν επιδράσεις στη διδακτική τους πρακτική. Οι συνεντεύξεις δόθηκαν τις απογευματινές ώρες, εκτός διδακτικού ωραρίου, ώστε να υπάρχει ησυχία και ηρεμία. 2 έγιναν διαδικτυακά και 4 πραγματοποιήθηκαν δια ζώσης. Οι συνεντεύξεις αυτές ηχογραφήθηκαν και στη συνέχεια, αφού απομαγνητοφωνήθηκαν, διατυπώθηκαν οι απόψεις τους και βγήκαν ποιοτικά αποτελέσματα άμεσα, εφόσον το δείγμα ήταν μικρό. Ωστόσο χρειάστηκαν κάποιες συμπληρωματικές διευκρινήσεις, μετά την απομαγνητοφώνηση, οι οποίες έγιναν τηλεφωνικά.

Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν αναλύθηκαν θεματικά, αναδεικνύοντας τα κύρια θέματα και τις τάσεις που προέκυψαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών. Η μέθοδος των συνεντεύξεων αποδείχθηκε αποτελεσματική για την κατανόηση της στάσης των εκπαιδευτικών έναντι του εργαλείου SELFIE. Οι αναλύσεις αποκάλυψαν πλούσιες πληροφορίες σχετικά με την ευχρηστία, τη χρησιμότητα και την επίδραση του εργαλείου, προσφέροντας ενδιαφέρουσες προοπτικές για περαιτέρω έρευνα και βελτιώσεις στον τομέα της ψηφιακής εκπαίδευσης.

Επιπλέον δόθηκε ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο (google form) στις εκπαιδευτικούς για τη συλλογή στοιχείων σε σχέση με την ηλικία, το φύλο, τη χρήση της τεχνολογίας, τους περιορισμούς σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας, την αυτοπεποίθηση στη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας για την προετοιμασία μαθημάτων με την επεξεργασία ή τη δημιουργία διαφόρων ψηφιακών πόρων (π.χ. προβολή διαφανειών, εικόνες, ήχο ή βίντεο), με σκοπό να διερευνηθεί η ψηφιακή κουλτούρα και η αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις ΤΠΕ κι αν αυτή επηρεάζει την χρήση του εργαλείου SELFIE (Πίνακας 1).

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος της ημιδομημένης συνέντευξης, προκειμένου να εξεταστεί η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στο εργαλείο SELFIE και να αξιολογηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοχή του. Μέσω της θεματικής ανάλυσης των συνεντεύξεων, αναδείχθηκαν σημαντικά ευρήματα σχετικά με την ευχρηστία, τη χρησιμότητα και την επίδραση του εργαλείου στην εκπαιδευτική πρακτική. Παράλληλα, η χρήση του Μοντέλου Αποδοχής Τεχνολογίας (TAM) προσέφερε ένα χρήσιμο πλαίσιο για την ανάλυση της αποδοχής του SELFIE από τους εκπαιδευτικούς.

Στόχος της έρευνας είναι να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση και την αποδοχή του εργαλείου SELFIE στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Περιορισμοί της Έρευνας

Στην παρούσα ποιοτική μελέτη υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί που είναι σημαντικό να επισημανθούν. Πρώτον, το μέγεθος του δείγματος ήταν μικρό, καθώς πραγματοποιήθηκαν έξι ημιδομημένες συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το περιορισμένο μέγεθος του δείγματος δεν επιτρέπει την εξαγωγή γενικεύσιμων συμπερασμάτων για το σύνολο του πληθυσμού των εκπαιδευτικών, αλλά προσφέρει μια εις βάθος κατανόηση των εμπειριών και αντιλήψεων συγκεκριμένων συμμετεχόντων.

Επιπλέον, το δείγμα δεν ήταν αντιπροσωπευτικό ως προς γεωγραφικά, κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά, γεγονός που ενδέχεται να επηρεάζει την ερμηνεία των ευρημάτων. Παράλληλα, η εθελοντική συμμετοχή ενδέχεται να έχει οδηγήσει σε αυτοεπιλογή ατόμων με αυξημένο ενδιαφέρον για τις ΤΠΕ και το εργαλείο SELFIE, κάτι που μπορεί να επηρεάζει τη στάση τους θετικά.

Τέλος, παρότι η θεματική ανάλυση επιτρέπει την ανάδειξη μοτίβων και τάσεων, η υποκειμενική φύση της ερμηνείας των δεδομένων αποτελεί εγγενή περιορισμό της μεθόδου.

Αποτελέσματα

Μελετώντας τις απαντήσεις των συνεντεύξεων και του ερωτηματολογίου διεξήχθησαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για το άξονα “Χρησιμότητα του εργαλείου ως προς το σχολείο”.

- Χρησιμότητα ως προς την όλη διαδικασία αξιολόγησης με το SELFIE για το σχολείο.

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως πιστεύουν στη χρησιμότητα του εργαλείου SELFIE, ως προς την αναγνώριση της ψηφιακής ικανότητας του σχολείου η οποία μπορεί να οδηγήσει στη ψηφιακή αναβάθμισή του. Θεωρούν πως “μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο γιατί εντοπίζει τα δυνατά κι αδύνατα σημεία της χρήσης των νέων τεχνολογιών από τους εκπαιδευτικούς, οπότε τους βάζει σε μία διαδικασία αυτοκριτικής”. Οι εκπαιδευτικοί εκδήλωσαν αμφιβολίες, κάποιοι είχαν ουδέτερη στάση ως προς τη χρησιμότητά του για το σχολείο καθώς αμφέβαλαν γενικότερα για την αποτελεσματικότητα του εργαλείου και ήταν κατηγορηματικοί ότι «δεν μπορούν να μιλούν για ψηφιακά εργαλεία όταν τους λείπουν βασικά υλικά καθημερινής χρήσης από τις τάξεις τους».

- Το εργαλείο ως κίνητρο για το σχολείο να αναπτύξει τις δεξιότητες του πάνω στο ΤΠΕ

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως θεωρούν πως “είχαν μία αρκετά ρεαλιστική εικόνα η οποία όμως ήταν λίγο ασαφής. Το εργαλείο βοήθησε να μουν οι εκπαιδευτικοί σε μία διαδικασία προβληματισμού και να κινητοποιηθούν για τα επόμενα βήματα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού”. Συγκεκριμένα διαπίστωσαν πως κάποιοι εκπαιδευτικοί, ενώ δεν υστερούν στη χρήση των ψηφιακών εργαλείων, αλλά στην ενσωμάτωσή τους στη μαθησιακή διαδικασία, είτε στη φάση του εμπλουτισμού και της εμπέδωσης ενός γνωστικού αντικειμένου, είτε στη φάση της αξιολόγησης. Επιπλέον διαπίστωσαν πως ενώ κάποιοι εκπαιδευτικοί δεν είχαν καθόλου ψηφιακές δεξιότητες, ήταν πρόθυμοι να επιμορφωθούν. Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι μετά το SELFIE έχουν ξεκάθαρη εικόνα για τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους οπότε είναι εύκολο να κινηθούν προς τη βελτίωση. Επίσης θεώρησαν την αύξηση της χρηματοδότησης ως κίνητρο για να ενισχυθεί η χρήση των ΤΠΕ και όχι το εργαλείο SELFIE. Δήλωσαν επίσης πως το εργαλείο αποτέλεσε κίνητρο για να συζητήσουν με το σχολείο τυχόν επιμορφώσεις. Επιπρόσθετα πως από την ενασχόλησή τους με το εργαλείο δεν δημιουργήθηκε η διάθεση να σκεφτούν στρατηγικές βελτίωσης με βάση τα αποτελέσματα.

- Πεδία άγνωστα μέσα από την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου

Τέσσερις εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως ήταν όλα σαφή και κατανοητά.

- Ύπαρξη ρεαλιστικής εικόνας για τις δυνατότητες του σχολείου, πριν τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως “είχαν μία συγκεκριμένη εικόνα η οποία ενισχύθηκε και τεκμηριώθηκε, μετά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Το εργαλείο βοήθησε να γίνει πιο ολοκληρωμένη”. Επίσης εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως νόμιζαν ότι είχαν ρεαλιστική εικόνα αλλά τελικά διαπίστωσαν ότι υπήρχαν και άλλες παράμετροι των ΤΠΕ που δεν γνώριζαν. Ακόμα, εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν είχαν καν εικόνα για το σχολείο, δεν μπορούσαν να εκφράσουν ξεκάθαρη γνώμη και άλλοι πως είχαν παρόμοια εικόνα με τα αυτή των αποτελεσμάτων.

- Η χρήση του SELFIE ως εργαλείο για να αξιολογηθούν και άλλα πεδία

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αντίστοιχα και για τους μαθητές/τριες, για τα ενδιαφέροντά τους, τις σχέσεις μεταξύ τους και άλλα πεδία. Επίσης εκπαιδευτικοί έκαναν μία σκέψη ότι ίσως μπορούσε να εφαρμοστεί και σε ζητήματα εκπαιδευτικής μεθοδολογίας ενώ άλλοι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι δεν μπορεί να

εφαρμοστεί κάπου αλλού. Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν φαντάζονται πως αλλιώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε άλλα πεδία.

Για το άξονα “Χρησιμότητα του εργαλείου ως προς τις θεματικές κατηγορίες - άξονες”

- Επάρκεια των ερωτήσεων ως προς τις ενότητες

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι οι ερωτήσεις καλύπτουν επαρκώς τις ενότητες που διερευνά το SELFIE. Επίσης δήλωσαν πως θα ήταν πιο δημιουργικό εάν το εργαλείο ήταν εστιασμένο σε ερωτήσεις για συγκεκριμένα εργαλεία web 2, όπως τα learning apps, το padlet ή το canvas και πως οι θεματικές κατηγορίες ήταν χρήσιμες και σημαντικές.

- Κάτι επιπλέον να αναφερθεί στο ερωτηματολόγιο SELFIE

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως οι ερωτήσεις θα έπρεπε «να μην κινούνται σε ένα τόσο αόριστο πεδίο αλλά να γίνουν πιο συγκεκριμένες». Για παράδειγμα στις ερωτήσεις «αν οι εκπαιδευτικοί μας χρησιμοποιούν ψηφιακές μαθησιακές δραστηριότητες που προάγουν τη δημιουργικότητα των μαθητών ή να εμπλέκουν ενεργά τους μαθητές, δεν κατάλαβα τι εννοεί». Άλλοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως οι ερωτήσεις ήταν κατάλληλες και δεν θα άλλαζαν κάτι σε αυτές. Μία εκπαιδευτικός δήλωσε πως το εργαλείο δεν εξετάζει το ενδεχόμενο ενίσχυσης των ΤΠΕ σε μία σχολική μονάδα από την οποία απουσιάζει επαρκής χρηματοδότηση.

Για το άξονα “Ευχρηστία ως προς τη χρήση εργαλείου”.

- Δυσκολία κατά την είσοδο στον διαδικτυακό τόπο του εργαλείου αυτοαξιολόγησης SELFIE

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν υπήρξε κάποιο πρόβλημα. Η πρόσβαση ήταν εύκολη και γρήγορη.

- Ταχύτητα του συστήματος

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν κολλούσε το σύστημα.

- Ευχρηστία και νέες προτάσεις ως προς τη διαδικασία συμπλήρωσης στοιχείων στην έρευνα

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως το εργαλείο είναι εύχρηστο, σε άτομα που ξέρουν καλά τη χρήση υπολογιστή και παρόμοιων πλατφορμών. Επίσης οι εκπαιδευτικοί βρήκαν εύχρηστο το εργαλείο σύμφωνα με τις δικές τους ψηφιακές ικανότητες.

- Προσβασιμότητα για κάθε συνάδελφό σας ανεξαρτήτως ικανοτήτων

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως «οι συνάδελφοι που θα ασχοληθούν με αυτό θα πρέπει να διαθέτουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο χειρισμού και γνώσης υπολογιστή και μια μικρή εμπειρία στη χρήση αντίστοιχων πλατφορμών». Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν μπορεί να συμπληρωθεί από συναδέλφους που δεν γνωρίζουν ούτε να γράφουν στον υπολογιστή, ενώ άλλοι δήλωσαν πως δεν γνωρίζουν για την προσβασιμότητα του εργαλείου σε συναδέλφους με αισθητηριακές διαταραχές ή κάποια άλλη δυσκολία.

Για το άξονα “Ευχρηστία του εργαλείου ως προς την κατανόηση των ερωτήσεων”.

- Κατανόηση των ερωτήσεων

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως «ήταν αρκετά κατανοητές, οι δύο εκ των οποίων πιστεύουν ότι θα μπορούσαν κάποιες να είναι πιο απλουστευμένες και πιο συγκεκριμένες πάνω στο πεδίο που αναφέρονται».

- Εάν το εργαλείο ήταν κουραστικό ή χρονοβόρο

Οι εκπαιδευτικοί δεν το βρήκαν κουραστικό και το συμπλήρωσαν σχετικά γρήγορα. Επίσης δήλωσαν πως δεν ήταν «ιδιαίτερα κουραστικές οι ερωτήσεις, αλλά ίσως θα μπορούσε να έχει και μικρότερη χρονική έκταση» και λιγότερο χρόνο από αυτόν που δαπάνησαν.

Για το άξονα “Ευχρηστία του εργαλείου ως την καταλληλότητα των ερωτήσεων”.

- Εάν καλύπτουν οι έτοιμες απαντήσεις

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως τις κάλυψαν πλήρως οι έτοιμες απαντήσεις, όμως δύο θα προτιμούσαν να είναι πιο εστιασμένες και «να υπάρχει και κάποιο πεδίο να γράψουν πιο συγκεκριμένα πράγματα». Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν μεν ότι οι απαντήσεις τους καλύπτουν, αλλά δεν υπάρχει στο εργαλείο ξεκάθαρη ενότητα για τις φτωχές χρηματοδοτήσεις των σχολείων και τις επιπτώσεις στη χρήση των ΤΠΕ. Απάντησαν ότι θα προτιμούσαν σε κάποιες ερωτήσεις να υπήρχε η επιλογή “άλλο”, ώστε να καταγράψουν την δική τους ξεχωριστή απάντηση.

- Καταλληλότητα των ερωτήσεων ως προς την κατανόηση της ψηφιακής ικανότητας του σχολείου

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως ήταν αρκετά κατάλληλες και πως δεν επαρκούν για να καταλάβει πλήρως τις ψηφιακές ικανότητες των συναδέλφων. Άλλοι απάντησαν πως ήταν κατάλληλες και ομαδοποιημένες πολύ καλά. Επίσης απάντησαν πως ήταν κατάλληλες, για να διαπιστωθεί η ψηφιακή ικανότητα του σχολείου.

- Κάποιες αλλαγές ώστε να γίνει πιο εύχρηστο

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως θα προτιμούσαν να υπήρχαν περισσότερες ερωτήσεις, πιο εστιασμένες και όχι τόσο μακροσκελές κείμενο. Τέσσερις εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν θα άλλαζαν κάτι, τους φάνηκε εύχρηστο.

Για το άξονα “Επιρροή του εργαλείου από άλλους”

- Αν το εργαλείο αυτό είναι δημοφιλές

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι έχουν ακούσει για το εργαλείο εκτός τους σχολικού περιβάλλοντος και οι υπόλοιποι πως δεν έχουν ξανακούσει για το εργαλείο.

- Χρησιμότητας του εργαλείου SELFIE σε άλλους συναδέλφους εκπαιδευτικούς

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι «κάποιοι νηπιαγωγοί που ασχολούνται με τα σεμινάρια eTwinning και εφάρμοσαν στο νηπιαγωγείο τους αυτό το εργαλείο, βοηθήθηκαν, αλλά δεν είναι πολύ διαδεδομένο». Άλλοι απάντησαν πως δεν έχουν ακούσει κάτι για το SELFIE.

- Πιθανή πρόσβαση στα αποτελέσματα του SELFIE στο μέλλον

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι δεν τους ενδιαφέρει. Ακόμη, εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι «μπορεί λίγο να τους επηρέαζε». Επίσης έδειξαν να είναι καχύποπτοι ως προς την αξιοποίηση των δεδομένων σε πιθανή δική τους αξιολόγηση. Οι εκπαιδευτικοί έχουν αμφιβολίες για το πως μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον τα αποτελέσματα.

Για το άξονα “Επιρροή του εργαλείου από το εργαλείο”.

- Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων για το σχολείο

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως «θα εντόπιζαν τα δυνατά και αδύνατα σημεία και θα έκαναν έναν πιο συγκεκριμένο προγραμματισμό, ώστε να οργανώσουν καλύτερα τις δράσεις». Επιπλέον δήλωσαν πως αφού εντοπίστηκαν ξεκάθαρα οι αδυναμίες του σχολείου σε επιμόρφωση και εξοπλισμό, είναι εύκολο να βελτιώσουν αρχικά αυτά. Δηλώθηκε ακόμη πως ίσως είναι μία ευκαιρία να διαπιστώσουν μέσω οργανωμένου τρόπου, το υπουργείο και οι δήμοι την έλλειψη χρηματικών πόρων. Υποστήριξαν ότι αυτό δεν τους απασχολεί και είναι καθαρά θέμα της διοίκησης να βρει τρόπους αξιοποίησής του. Δήλωσαν ότι το σχολείο μπορεί να οργανώσει στρατηγικές και να δημιουργήσει νέο όραμα και αποστολή προσανατολισμένο στις ΤΠΕ.

- Παρακίνηση του εργαλείου να πραγματοποιηθούν αλλαγές στο σχολείο, με ένα διαφορετικό τρόπο δράσης.

Οι εκπαιδευτικός νιώθουν ότι επηρεάστηκαν από το εργαλείο σε προσωπικό επίπεδο και θα ήθελαν να βελτιωθούν, ώστε να επαναλάβουν την αξιολόγηση. Τα διοικητικά στελέχη απάντησαν πως παρακινήθηκαν από το εργαλείο και μελέτησαν τα αποτελέσματα για να προγραμματίσουν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από δω και πέρα. Κάποιοι εκπαιδευτικοί δε νιώθουν πως επηρεάστηκαν από το εργαλείο ενώ άλλοι θεωρούν ότι οι

αλλαγές έρχονται από κοινή απόφαση των συλλόγων διδασκόντων, άρα κάτι τέτοιο δεν φάνηκε εφικτό.

- Βαθμός έκθεσης απαντώντας στις ερωτήσεις.

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως «υπάρχει αυτή η αίσθηση ότι μπορεί να εκτεθείς, αλλά το θέμα είναι προσωπικό». Επίσης απάντησαν ότι δεν ένιωσαν να εκτίθενται, ενώ κάποιοι ένιωσαν εκτεθειμένοι σε ζητήματα πιθανής δικής της αξιολόγησης.

Για το άξονα “Επιρροή του εργαλείου σε άλλους”.

- Χρήση του εργαλείου με σκοπό την επιρροή των υφισταμένων

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως θα χρησιμοποιούσαν το εργαλείο να επηρεάσουν τους υφιστάμενους. Άλλοι εκπαιδευτικοί δεν μπόρεσαν να απαντήσουν, καθώς δεν έχουν υφιστάμενους.

- Προτάσεις χρήσης του selfie ως ένα σημαντικό και χρήσιμο εργαλείο, σε κάποιον συνάδελφό

Οι εκπαιδευτικοί θα πρότειναν το εργαλείο σε κάποιον συνάδελφό του, «εστιάζοντας στα θετικά του σημεία και πως μπορεί κάποιος να ωφεληθεί, ως προς αυτό κι όχι τόσο στις ατέλειες που μπορεί να έχει το εργαλείο». Επίσης υπάρχουν εκπαιδευτικοί που δεν θεωρούν τόσο σημαντικό το εργαλείο ώστε να το προτείνουν σε κάποιον συνάδελφό τους.

- Επιρροή των αποτελεσμάτων στην άποψη που έχουν για το σχολείο η κοινότητα εν γένει (μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, ΔΠΕ)

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως «μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα την κοινότητα γενικότερα, γιατί θα καταγράψουν μία συγκεκριμένη εικόνα του σχολείου, αρκεί βέβαια αυτή η εικόνα να είναι αντικειμενική». Επίσης κάποιοι συμφώνησαν ότι τα αποτελέσματα μπορούν να επηρεάσουν το ευρύτερο περιβάλλον του σχολείου.

Για το άξονα “Εγκυρότητα του εργαλείου”.

- Υπόψη το συγκείμενο της κάθε χώρας, ώστε να βγουν πιο έγκυρα αποτελέσματα, δεδομένου ότι πρόκειται για ευρωπαϊκό εργαλείο,

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως αμφιβάλλουν για την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο είναι ίδιο για όλες τις χώρες. Θα ήταν πιο αντικειμενικά τα αποτελέσματα αν οι ερωτήσεις του εργαλείου λάμβαναν τη φιλοσοφία και την κουλτούρα της κάθε χώρας ξεχωριστά. Επίσης αμφισβητείται η εγκυρότητα και μόνο για τον λόγο ότι δεν λαμβάνεται υπόψη η κοινωνικο - οικονομική κατάσταση της χώρας. Κάποιοι δεν διέκριναν κάτι στο εργαλείο που να μην ταιριάζει με την ελληνική πραγματικότητα στη χρήση των ΤΠΕ στα σχολεία.

- Άνεση ως προς την ειλικρίνεια των απαντήσεων

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως τους ενδιαφέρει η ουσία των αποτελεσμάτων και η αντικειμενικότητα, γι’ αυτό απάντησαν με ειλικρίνεια. Επίσης εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι δεν είχαν προβλήματα να απαντήσουν με ειλικρίνεια καθώς δεν νιώθουν ότι μπορεί να κριθούν για τα αποτελέσματα.

- Ύπαρξη προβληματισμών για το πώς θα επηρεάσουν τα αποτελέσματα του εργαλείου τη θέση του ερωτώμενου εκπαιδευτικού στο σχολείο

Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν έχουν κανέναν προβληματισμό, ούτε ενδιασμό. Γιατί ο στόχος είναι να ενδυναμώσουν το σχολείο. Κάποιοι απάντησαν επίσης αρνητικά, αλλά σε αντίθεση με τις παραπάνω, δεν δείχνουν να τις ενδιαφέρουν το εργαλείο.

Για το άξονα “Κουλτούρα των εκπαιδευτικών και του σχολείου”

- Σημαντικότητα γνώσης της ψηφιακής ικανότητας του σχολείου από τους εκπαιδευτικούς

Τρεις εκπαιδευτικοί απάντησαν πως «η γνώση της ψηφιακής ικανότητας του σχολείου είναι πάρα πολύ σημαντική, γιατί αν υπάρχουν κάποιες αδυναμίες και ελλείψεις, θα μπορούσαν να οργανωθούν επιμορφωτικές δράσεις, ώστε να ενισχυθούν στην επαγγελματική τους ανάπτυξη». Ένας εκπαιδευτικός απάντησε πως «η προσωπική κουλτούρα του εκπαιδευτικού είναι σημαντική και πρέπει να συγκλίνει με την κουλτούρα του σχολείου». Δύο εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν τους ενδιαφέρει συγκεκριμένα η ψηφιακή ικανότητα του σχολείου, αλλά η σχολική μονάδα εν γένει, καθώς υπάρχουν άλλα προβλήματα πολύ πιο σοβαρά από την ύπαρξη ή μη ψηφιακής κουλτούρας.

- Τυπικότητα της όλης διαδικασίας συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

Τέσσερις εκπαιδευτικοί απάντησαν πως «είναι ουσιαστική η όλη διαδικασία. Βοηθάει για να αξιολογηθεί η ψηφιακή ικανότητα του σχολείου». Μία εκπαιδευτικός δεν θεωρεί τυπική τη διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου αλλά την αντιμετωπίζει καχύποπτα. Μία εκπαιδευτικός απάντησε ουδέτερα, δεν τη βρίσκει ούτε ουσιαστική, ούτε τυπική αλλά θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο τελικά θα αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα.

Αξιολόγηση του εργαλείου

Οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν το εργαλείο SELFIE με βαθμολογίες από 8 έως 10, εκφράζοντας τόσο θετικά σχόλια όσο και επιφυλάξεις. Δύο εκπαιδευτικοί του έδωσαν 9, επισημαίνοντας ότι θα ήθελαν πιο σύντομες και συγκεκριμένες ερωτήσεις, καθώς και μεγαλύτερη σαφήνεια στη χρήση του εργαλείου. Τρεις εκπαιδευτικοί το βαθμολόγησαν με 8, αναφέροντας την ανάγκη για προσαρμογή στην εκπαιδευτική κουλτούρα της κάθε χώρας, μεγαλύτερη συνάφεια με την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, συντομότερη διάρκεια και μεγαλύτερη αξιοπιστία στα αποτελέσματα. Μία εκπαιδευτικός το αξιολόγησε με 10, θεωρώντας το πλήρως επαρκές και αποτελεσματικό στη μέτρηση της ψηφιακής ικανότητας του σχολείου. Συνολικά, η αποτίμηση του εργαλείου ήταν θετική, με προτάσεις για βελτιώσεις στη διατύπωση των ερωτήσεων, τη διάρκεια και την προσαρμογή στα εθνικά εκπαιδευτικά συμφραζόμενα.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι το εργαλείο SELFIE μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο μέσο για την αυτοαξιολόγηση των σχολείων και την αναγνώριση των δυνατών και αδύνατων σημείων στην εφαρμογή των ΤΠΕ. Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις ότι η αποτελεσματικότητα του εργαλείου εξαρτάται από την προσβασιμότητα και την εξοικείωση των χρηστών με την τεχνολογία, αλλά και από την ανάγκη προσαρμογής του εργαλείου στις ιδιαίτερες συνθήκες και απαιτήσεις της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

Παρ' όλες τις θετικές εκτιμήσεις, υπάρχουν προτάσεις για βελτίωση της σαφήνειας και της ακρίβειας των ερωτήσεων, ώστε να ενισχυθεί η χρησιμότητα του εργαλείου τόσο για τους δασκάλους όσο και για τα διοικητικά στελέχη. Επιπλέον, η ανάγκη για προσαρμογή του εργαλείου στα τοπικά χαρακτηριστικά και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες αναδείχθηκε ως κρίσιμη για την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

Συνολικά, η έρευνα αναδεικνύει τη σημασία της αξιοποίησης εργαλείων όπως το SELFIE για την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των σχολείων, ενώ υπογραμμίζει και τις προκλήσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή τους σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, θέτοντας έτσι τις βάσεις για την περαιτέρω βελτίωση και εξέλιξή τους.

Πίνακας 2: Συγκεντρωτικά Αποτελέσματα Ανά Ερευνητικό Άξονα

Ερευνητικός Άξονας	Κύρια Ευρήματα
1. Χρησιμότητα του SELFIE ως προς το σχολείο	- Αναγνωρίζεται η δυνατότητα του εργαλείου να εντοπίζει δυνατά/αδύνατα σημεία. - Κίνητρο για προβληματισμό και σχεδιασμό επιμορφώσεων. - Ορισμένοι διατηρούν επιφυλάξεις λόγω έλλειψης βασικών υποδομών.

Ερευνητικός Άξονας	Κύρια Ευρήματα
2. Χρησιμότητα ως προς τις θεματικές κατηγορίες	- Οι περισσότερες θεματικές κρίνονται επαρκείς. - Προτάσεις για περισσότερη εξειδίκευση στις ερωτήσεις (συγκεκριμένα εργαλεία, λιγότερη αοριστία).
3. Ευχρηστία στη χρήση του εργαλείου	- Καλή εμπειρία πρόσβασης και χρήσης. - Οι έμπειροι χρήστες Η/Υ το θεωρούν εύχρηστο. - Δυσκολίες για άτομα με χαμηλό ψηφιακό υπόβαθρο ή ειδικές ανάγκες.
4. Ευχρηστία ως προς την κατανόηση των ερωτήσεων	- Ερωτήσεις γενικά κατανοητές. - Προτάσεις για απλούστευση ορισμένων όρων. - Όχι ιδιαίτερα χρονοβόρο, αλλά προτιμώνται συντομότερες φόρμες.
5. Καταλληλότητα των ερωτήσεων	- Καλύπτουν βασικά σημεία αλλά όχι όλες τις ανάγκες (π.χ. έλλειψη χρηματοδότησης). - Ζητείται δυνατότητα προσθήκης σχολίων ή επιλογής “Άλλο”.
6. Επιρροή από άλλους	- Περιορισμένη εξοικείωση με το εργαλείο από το ευρύτερο επαγγελματικό περιβάλλον. - Κάποιοι το προτείνουν σε συναδέλφους, άλλοι όχι. - Ανησυχία για μελλοντική χρήση των αποτελεσμάτων.
7. Επιρροή από το εργαλείο	- Προκάλεσε σκέψη και διάθεση για βελτίωση σε κάποιους. - Άλλοι δήλωσαν αδιαφορία ή πίστευαν πως η ευθύνη δράσης ανήκει στη διοίκηση.
8. Επίδραση στην κοινότητα	- Τα αποτελέσματα ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά τη σχολική κοινότητα αν αξιοποιηθούν σωστά. - Τονίζεται η ανάγκη για αντικειμενική παρουσίαση της εικόνας του σχολείου.
9. Εγκυρότητα εργαλείου	- Αμφισβήτηση εγκυρότητας λόγω έλλειψης εθνικής προσαρμογής και κοινωνικοοικονομικών διαφορών. - Πολλοί απάντησαν με ειλικρίνεια, χωρίς φόβο αξιολόγησης.
10. Ψηφιακή κουλτούρα και στάση εκπαιδευτικών	- Η κουλτούρα του σχολείου επηρεάζει την αποδοχή. - Ποικίλες στάσεις: από ενθουσιασμό και ουσιαστική συμμετοχή μέχρι αδιαφορία και καχυποψία.

Συμπεράσματα

Η μελέτη δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν γενικά θετική στάση απέναντι στο SELFIE, αναγνωρίζοντας τη συμβολή του στην ενίσχυση της ψηφιακής εκπαίδευσης και την αξιολόγηση των σχολείων. Ωστόσο, η αντίληψη της χρησιμότητάς του διαφέρει ανάλογα με την εμπειρία και την εξοικείωση με τις ΤΠΕ. Επισημαίνεται η ανάγκη για μεγαλύτερη ευχρηστία, μείωση του χρόνου αξιολόγησης και προσαρμογή στις τοπικές συνθήκες.

Χρησιμότητα του εργαλείου:

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων έχει θετική στάση απέναντι στο SELFIE, το οποίο θεωρεί χρήσιμο για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και τη βελτίωση των σχολείων. Η αντίληψη, όμως, διαφοροποιείται: οι λιγότερο έμπειροι το βλέπουν ως μέσο εκμάθησης νέων δεξιοτήτων, ενώ οι πιο έμπειροι ή διοικητικοί ως εργαλείο αναβάθμισης του σχολικού συστήματος και υποστήριξης στρατηγικών βελτίωσης.

Ευχρηστία:

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούν το εργαλείο εύχρηστο, αλλά επισημαίνουν ότι η αξιολόγηση διαρκεί πολύ και οι ερωτήσεις χρειάζονται μεγαλύτερη σαφήνεια, ώστε να μην αποσπούν από το κύριο έργο τους.

Αντίκτυπος στο σχολικό περιβάλλον:

Οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να θεωρούν ότι τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του SELFIE είναι χρήσιμα και ότι μπορεί να συμβάλουν στην ανάπτυξη στρατηγικών για την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των σχολείων. Ωστόσο, υπάρχουν και απόψεις που αμφισβητούν την αντικειμενικότητα του εργαλείου, καθώς κάποιοι συμμετέχοντες θεωρούν ότι οι ερωτήσεις δεν καλύπτουν όλες τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού ή του τοπικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ασφάλεια Δεδομένων και Αντικειμενικότητα:

Παρά τη γενική θετική αποδοχή, εκφράστηκαν ανησυχίες για την ασφάλεια των δεδομένων και αμφιβολίες για την αντικειμενικότητα, καθώς το εργαλείο δεν λαμβάνει πλήρως υπόψη τις τοπικές εκπαιδευτικές συνθήκες.

Ανάγκη για Προσαρμογή:

Υπήρξαν προτάσεις για την ανάγκη προσαρμογής του εργαλείου στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε χώρας και σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί επισήμαναν ότι, για να είναι πιο αποτελεσματικό, το SELFIE θα πρέπει να λάβει υπόψη τις τοπικές ανάγκες και να προσαρμοστεί ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των μαθητών, των δασκάλων και των υποδομών.

Πίνακας 3: Πρακτικά συμπεράσματα vs Θεωρητικές συνεισφορές

Πρακτικά συμπεράσματα (βελτιώσεις στη χρήση του SELFIE)	Θεωρητικές συνεισφορές (ερμηνεία – κατανόηση του φαινομένου)
Ευκολία χρήσης: Μείωση χρόνου αξιολόγησης, πιο στοχευμένες ερωτήσεις.	Η στάση απέναντι στο SELFIE είναι γενικά θετική, αλλά εξαρτάται από εμπειρία, ειδικότητα, εξοικείωση με ΤΠΕ.
Αντικειμενικότητα & προσαρμογή: Να λαμβάνονται υπόψη οι τοπικές ιδιαιτερότητες· προσαρμογή σε χώρα, σχολείο, μαθητές, εκπαιδευτικούς, υποδομές.	Οι λιγότερο έμπειροι εκπαιδευτικοί το βλέπουν ως μέσο προσωπικής ανάπτυξης.
Ασφάλεια δεδομένων: Διασφάλιση προστασίας προσωπικών δεδομένων και διαφάνεια στη χρήση τους.	Οι πιο έμπειροι/διοικητικοί το αντιλαμβάνονται ως στρατηγικό εργαλείο βελτίωσης σχολείου. Υπάρχει προβληματισμός για την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων (δεν καλύπτει πάντα τις τοπικές/πολιτισμικές διαφοροποιήσεις). Το SELFIE συμβάλλει στην ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των σχολείων και στη διαμόρφωση στρατηγικών βελτίωσης.

Αναφορές

Blau, I., & Shamir-Inbal, T. (2016). *Digital competences and long-term ICT integration in school culture: The perspective of elementary school leaders*. Springer Science & Business Media. (Διαθέσιμο: https://www.researchgate.net/publication/289684933_Digital_competences_and_long-term)

term_ICT_integration_in_school_culture_The_perspective_of_elementary_school_leaders
προσπελάστηκε στις 12/1/2025)

Davis, F. D. (1985). *A technology acceptance model for empirically testing new end-user information systems: Theory and results* (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology). Massachusetts Institute of Technology.

Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>

European Commission. (2018). *Digital education action plan*. (Διαθέσιμο: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan> προσπελάστηκε στις 2/1/2025).

European Commission. (2018). *Regulation (EU) 2018/1725 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on the protection of natural persons*. (Διαθέσιμο: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj> προσπελάστηκε στις 2/1/2025).

European Commission. (2019). *Self-reflection on effective learning by fostering the use of innovative educational technologies – SELFIE*. (Διαθέσιμο: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en προσπελάστηκε στις 2/1/2025).

Guitert, M., Romeu, T., & Baztan, P. (2020). The digital competence framework for primary and secondary schools in Europe. *European Journal of Education*, 55(1), 133–134. (Διαθέσιμο: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/ejed.12430> προσπελάστηκε στις 2/1/2025).

Marangunić, N., & Granić, A. (2015). Technology acceptance model: A literature review from 1986 to 2013. *Universal Access in the Information Society*, 14, 81–95.

Ou-Sekou, Y., Kaddari, F., & Zaid, A. (2021). Characterizing the digital culture of prospective primary school teachers. *Education Research International*, 2021, 1–13. (Διαθέσιμο: <https://www.hindawi.com> προσπελάστηκε στις 23/1/2025).

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–15. (Διαθέσιμο: <https://www.emerald.com> προσπελάστηκε στις 23/1/2025).

Rogers, A. (2014). *The base of the iceberg: Informal learning and its impact on formal and non-formal learning*. Barbara Budrich Publishers.

Uzelac, A., & Cvjetičanin, B. (2008). *Digital culture: The changing dynamics*. Institute for International Relations. (Διαθέσιμο: https://www.researchgate.net/publication/257537251_How_to_understand_digital_culture_Digital_culture_-_a_resource_for_a_knowledge_society προσπελάστηκε στις 22/1/2025).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2006). *Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις βασικές ικανότητες διά βίου μάθησης*. (Διαθέσιμο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:c11090> προσπελάστηκε στις 2/1/2025).

Λαγού, Α. (2021). *Ανάπτυξη εννοιολογικού ολιστικού μοντέλου για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο* [Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. (Διαθέσιμο: <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/50243> προσπελάστηκε στις 2/1/2025).

Μακρής, Γ. (2014). *Εκπαιδευτική τεχνολογία και μάθηση: Θεωρίες και πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2018). *Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης*. (Διαθέσιμο: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0502\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0502(01)) προσπελάστηκε στις 4/11/2024).

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. (n.d.). *Ανοικτή διακυβέρνηση*. (Διαθέσιμο: <http://www.opengov.gr> προσπελάστηκε στις 2/11/2024).